

F'KULLEĠĠ

Ma nafx x'kien tahom dik id-darba. Bil-kemm kien ilhom li daħlu l-kulleġġ ħmistax wara tlet xhur mistrieħ u madankollu kienu jidhru mdejjeqin bħallikieku kien ilhom hemm ix-xhur. F'għisimhom ma kellhomx kwiet. Gewwa s-salun malli l-prefett kien jintilef xi ftit fil-qari kienu issa jissuttaw lil xulxin bil-karti, issa jaqbzu fuq is-sodda, waqtijiet jitgħajbu, drabijiet oħra jitgħajru bejniethom. Fil-bitħa mbagħad waqt il-logħob għors shiħ, gegwīgija waħda. Min igerbeb lil sieħbu, min jin-bex, min ifittex iwaqqa' għaċ-ċajt lill-prefett... Għoxrin tifel?... għoxrin praspura ta' kull jum, waħda isbaħ mill-oħra.

L-imsejken prefett, żagħżuġ ta' 24 sena, li kien jixtieq jati ruħu kollu kemm hu għall-istudju, ma sata' jsib tarfhom bl-ebda mod. Kienu, hej, tfal tal-għonja, kollha fsied u ksuħat ta' arani u la tmissnix, u tfal bħal dawn mhux għalkemm iċċan-farhom u tbeżbiżhom. Għallanqas hekk kien jaħseb il-prefett. Imbagħad hitja għal kollox ma kellhomx. It-tfal dejjem tfal. Ma tridx tissikkahom iż-żejjed. Jekk tniggiżhom jonfru.

Dik id-darba kien wasal fil-kulleġġ ministru gdid. Raġel twil twil donnu stwiel u niexef bħal qasba. Għajnejh kienu dejjem iżebbu minn taħt iż-żgieg tan-nuċċali li kien iġhattilu biċċa sewwa minn ħaddejh, waqt li mnifsejh ta' sikwit jitharrku bħal tal-fniek. Kien bniedem żorr, tajjeb biex jamar u jsawwat. Għalih kbar u żgħar xorta waħda; ħniena għal ħadd; swat ta' sikwit u għal kull haġa ta' xejn. Sewwa sew bħal dawk l-uħud li sikwit wieħed jiltaqa' magħhom fil-kotba ta' Dickens.

Bi bniedem bħal dan bħala ministru li trid jew ma tridx ikollok tħabbat wiċċek miegħu bosta drabi ma' tul il-jum, it-tfal tal-kulleġġ ma setgħu jistabru qatt. Għisimhom għaž-żgħil kien tajjeb mhux għad-daqqiet, id-dar imbagħad tista' tgħid kollox kien isir kif jixtiequ huma u hawnhekk kellhom jitqannaw b'dak li kien ikun irid minnhom il-ministru. Haġa li huma ma setgħu jgerrgħuha qatt u qatt. Għalhekk il-għajjat il-għlied, it-taħbit liema bħalu lill-prefett. Għalxejn is-swat u t-theddid tal-ministru. Dawna kienu jiswew biss biex iżommu-hom kwieti għal ħin wieħed quddiem dak il-kibx ta' ministru u jnaffruhom aktar kontra l-prefett.

Mela darba waħda, ma nafx sewwa l-għala, dawna l-m-nieghel ta' tfal waħiħluha f'rashom li bis-sewwa jew bid-dnew-wa kellhom imorru d-dar. Damu jaħsbuha qatigh. Min iġhid haġa min iġhid oħra; kullħadd iġhid tiegħu bla ma setgħu jaqblu fuq kif għandhom jagħmlu biex jisgicċaw il-barra. Fl-aħħar wieħed minnhom, li mid-dehra kien xi tifel ta' xi merkant għax kien iridha u jizzattat daqs ma nafx x'ħiex, għabar il-percimes tal-gemgħa f'rokna tal-bitħa waqt il-ħin tal-mistrieħ

u qalilhom: Hux id-dar tridu tmorru?... u d-dar inkunu lkoll fi žmien qasir, f'anqas minn ġimġha. Biss tridu tagħmlu kif ingħidilkom jiena. Isimġhu. Tafu li hawn l-imxija sewwa tal-influwenza; uħud minn sħabna l-oħra rikbuha u kellhom jib-ġhatuħom id-dar malajr, malajr ġħax beżġhu li kien se' ġimrad il-kulleġġ kollu. Jekk irridu mmorru d-dar jaħtieġ li nirkbuha aħna wkoll... ġħal taparsi, niftehmu!— ġħax jekk tassew, immorru hażin u jibdielna. Sa erbġħat ijiem oħra nofsna jridu jkunu fis-sodda ġħal taparsi ġħandhom riħ qawwi. Ma ninxteħtux il-koll f'daqqa, tafux. Iżda ftit ftit. Issa wieħed, issa tnejn. In-somma intom tafu daqsi kif ġħandkom tagħmlu. Attenti biex tisogħlu sewwa. Ġħatsa ta' kull tant tagħmel tajjeb ukoll.

Is-sabi kieku ma hażibħiex hażin sa barra. Dik il-ħabta l-ispanjola kienet qieġħda tagħmel tagħħa sewwa u bosta kienu dawk li mħabba fiħa niżlu f'ħofret il-qabar qabel il-waqt. Imma bil-ministru ma kontx tidħak kif ġieb u laħaq.

L-ġħada tal-fteħima xi tfal bdew iqahqħu u kull tant jaħħt-su. Sa nofs inħar tnejn minnhom kienu ġa fis-sodda. Il-pitġħada saret l-istess praspura u l-bieħa deħret miexja tajjeb. Sa laħħar tal-ġimġħa l-bieħa l-kbira tat-tfal kienet miħħuta, titqanzah biex tisgħol u tagħtas. Il-prefett beżzieġħi ġħall-aħħar, iġġen-nen. Kemm-il-darba wissa lill-ministru u talbu jibġħat it-tfal id-dar. Imma l-ministru kien jaħ iġħodd sal-ġħaxra u ma baġħat lil haħd.

Fil-aħħar ġieb it-tabib, raġel qsajjar u samrani, ikrah daqs id-dagħa ta' Bona. Mal-ministru d-dott kien ġobż u sikkina; moħħu kien fl-indafa tar-ras u kull darba li kien imur il-kulleġġ ma kien iħalli qatt li jifli rjus t-tfal biex jara jekk kinux morda bid-duda. Kien fiħ ġħors tarah jixxabbat fuq ponot subġħajħ ma' dahar it-tfal tal-kamerata l-kbira u jqalbilhom xaġħarħom issa naħa, issa oħra sakemm iġibħom bħal qanfud. Dik id-darba billi l-morda kienu haħna din il-bieħa xoġħol haħlieħa u fittex jara malajr il-morda.

—Xi tħoss, ibni—saqsa lil wieħed bi ġħewwa barranija.

—L-anqas jien ma naf, dott. Ĥruq f'raħi, textix, dardir, sogħħa, flissjoni...

—Halli nara lsienek—qatagħħu t-tabib waqt li haħeġ iz-żġie-ġa tad-deni mill-but—Maħmuġ. Ġħandek bżonn ta' porga. Tħoss bard?

—Iva, haħna.

—Hażin, hażin. Tġħatta tajjeb u qis li ma titperriħx.

—Ġħandi uġiħ ta' ras, dott... rasi trid tinqasam...

—U sġur. Ġħandek l-imbarazz. Ĥu porga u jġħaddilek kollox.

It-tabib mill-ġdid daħħal iz-żġieġa li kien haħeġ ġħalxejn, ġħemeż lill-ministru li ma ġħandniex xi nġħidu qaġħad jurih il-morda u ġħadda ġħat-tieni. Haħnekk saret l-istess taħdita,

l-istess tnehid u żegħil u t-tabib, ħelu ħelu, spiċċa bil-amar: "Hu porga, ħu porga". Hekk ukoll għamel mat-tielet u mar-raba'. Il-ħames, li kien sawwar dik il-ħlieqa, xammha l-biċċa tinten. Tieħu porga!? Tixrob iż-żejt ir-riċnu! Anqas joħlomha ma ried. Għalhekk malli t-tabib resaq fuqu beda jqum ftit fuq tiegħu u għal kull mistoqsija jwieġeb li għadda għall-aħjar. L-oħrajn għamlu bħalu. Is-sitta ried ifiehem lit-tabib li kien tajjeb ħafna, is-sebgha li ma kellu xejn, it-tmienja li fieq għal kollox... imma x-xifajk ta' tabib ma ried jifhem b'xejn u lil kull wieħed, bi tbissima fuq fomm, wieġeb: Hu porga, ħu porga. Żewġ soldi żejt jagħmlulek tajjeb.

Il-għada bis-sewwa jew bid-dnewwa nofs it-tfal kellhom jibilgħu ż-żejt u wara jumejn, sofor lellux, b'geddum imniżżel xibrejn fuq sidirhom kellhom jitkaxkru fir-refettorju u jitqanneb b'dak li ried minnhom il-ministru.